

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Лазарєва М.І.,

старший викладач кафедри адміністративного та господарського права
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Реформа місцевого самоврядування передбачає, перш за все, фінансову децентралізацію. В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято ряд базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи діяльності органів місцевого самоврядування [1].

Так, програмою діяльності Кабінету Міністрів України передбачено розмежування повноважень органів місцевого самоврядування різних рівнів, органів місцевого самоврядування та органів державної влади за принципом субсидіарності, а також сприяння належному забезпеченню органів місцевого самоврядування фінансовими ресурсами, зокрема шляхом спрямування до місцевих бюджетів частки загальнодержавних податків, забезпечення повноти та своєчасності фінансування делегованих повноважень за затвердженими стандартами [2].

Змінами до Бюджетного та Податкового кодексів України визначено передачу органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень та стабільних джерел доходів для їх реалізації; стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з відповідним ресурсним забезпеченням на рівні міст обласного значення тощо [3, 4].

З метою запровадження правових засад формування спроможних територіальних громад шляхом підвищення їх фінансової та економічної спроможності прийняті Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та Методика формування спроможних територіальних громад [5; 6; 7].

Механізмами фінансування державної регіональної політики визначено: міжбюджетні трансферти з державного бюджету місцевим бюджетам; об'єднання на договірній основі фінансових ресурсів суб'єктів регіональної політики, державних та приватних партнерів на принципах здійснення державно-приватного партнерства, міжнародних інституцій; капітальні видатки державного бюджету; державні цільові програми, у тому числі програми подолання депресивності територій; угоди щодо регіонального розвитку; програми і заходи, включаючи інвестиційні програми (проекти), що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку [8].

Джерелами фінансування державної регіональної політики є: кошти Державного бюджету України, зокрема державного фонду регіонального розвитку; кошти місцевих бюджетів; благодійні внески; кошти міжнародних організацій; кошти з інших джерел, не заборонених законодавством [8].

Завдяки змінам до податкового та бюджетного законодавства у контексті децентралізації надходження власних доходів місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) у 2016 році зросли більше ніж у 3 рази (на 2,3 млрд. грн.) порівняно з 2015 роком (з 1 млрд. грн. до 3,3 млрд. грн.). За 2016 рік в об'єднаних територіальних громадах фактичні надходження податку на доходи фізичних осіб склали 1,7 млрд. грн, плати за землю – 558 млн. грн (зросли на 58%), акцизного податку – 368 млн грн (зросли на 68%), єдиного

податку – 447 млн грн (зросли на 57%). Відповідно до статті 64 Бюджетного кодексу України, ОТГ отримали 60 % податку на доходи фізичних осіб (як такі, що створилися згідно із законом та перспективним планом формування територіальних громад). Надходження податку на доходи фізичних осіб склали 1,7 млрд. грн., плати за землю – 558 млн. грн. (+ 58%), єдиного податку – 447 млн. грн. (+ 57%), акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів (нафтопродуктів, тютюнових та алкогольних виробів) - 368 млн. грн. (+ 68%) [5].

Таким чином, в Україні створюється законодавча основа щодо реформування місцевого самоврядування, що сприятиме підвищенню ефективності використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління.

Література:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04. 2014 № 333-р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

2. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Верховної Ради України від 14.04.2016 № 1099-VIII - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1099-19>

3. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI зі змінами - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

4. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

5. Децентралізація: місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад за 2016 рік. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua>

6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

7. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 8.04. 2015 № 214. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>

8. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/156-19>